MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI

Seduta tas-27 ta' April, 2006

Citazzjoni Numru. 38/2005

Kawza fil-lista: 52

AB C
vs
D E

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li permezz tieghu l-attur ippremetta u talab hekk:

Billi l-partijiet kienu zzewgu fil-4 ta' Ottubru, 1996 f'Malta kif jirrizulta mill-anness certifikat markat Dokument A;

U billi meta l-partijiet kienu zzewgu, il-kunsens taghhom ghal dak iz-zwieg kien vizjat minhabba difett serju ta' diskrezzjoni dwar il-hajja konjugali u l-elementi essenzjali taghha, kif ukoll l-istess kunsens taghhom kien vizjat billi

kienu eskludew diversi mill-elementi essenzjali ghaz-zwieg innifsu, fosthom l-esklusjoni tal-obbligu tal-fedelta, kif ukoll tal-att matrimonjali;

U billi ghalhekk dan iz-zwieg huwa null u bla effett;

U billi fil-fatt ftit snin wara li l-partijiet zzewgu z-zwieg taghhom tfarrak irrimedjabilment u huma jinsabu mifruda minn xulxin skond il-ligi;

1. Tiddikjara null u bla effett iz-zwieg taghhom tal-4 ta' Ottubru, 1996, billi l-kunsens taghhom ghall-istess kien vizjat kif fuq inghad;

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta li biha eccepiet illi d-domanda tal-attur li z-zwieg bejn il-partijiet jigi dikjarat null ghandha tigi michuda peress illi hija nfondata fid-dritt u fil-fatt stante illi l-kunsens moghti mill-partijiet ghaz-zwieg taghhom tal-4 ta' Ottubru 1996 kien validu u ma kienx vizzjat.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijet u l-listi tax-xhieda;

Rat l-affidavits tal-partijiet u tax-xhieda;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Ikkunsidrat;

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attur qed jitlob minn din il-Qorti dikjarazzjoni gudizzjarja fis-sens li z-zwieg tieghu kkuntrattat mal-konvenuta f' Malta fl-4 ta' Ottubru 1996 huwa null fil-ligi in bazi ghal dak kontemplat fl-ewwel parti tal-paragrafu [d] u fil-paragrafu [f] tal-Artikolu 19[1] tal-Kap.255. Minn naha taggha l-konvenuta ssostni li ma kien hemm ebda vizzju tal-kunsens matrimonjali u li z-zwieg in disamina mhuwiex null.

Kwadru tal-fatti

Illi mill-provi rrizulta li z-zwieg bejn il-kontendenti giet kkuntrattat fl-4 ta’ Ottubru 1996 meta allura l-attur, li kien diga’ jiggestessi negozju espansiv, kellu 30 sena u l-konvenuta, li kienet tahdem fl-istess noegozju, kellha 32 sena. Huma kienu bdew jiffrekwentaw lil xulxin fis-sena 1993 u circa sena u nofs qabel iz-zwieg kienu diga’ jikkoabitaw flimkien, tant li qabel iz-zwieg diga’ kellhom l-ewwel tarbija. Sussegwentement, matul iz-zwieg kellhom it-tieni.

Jirrizulta manifest li minhabba l-infedelta’ ammessa da parti ta’ l-attur, zviluppaw problemi nsormontabbli fil-hajja matrimonjali tal-partijiet, bir-rizultat li dawn is-separaw de jure fit-22 ta’ Awissu 2002.

Illi fl-affidavits taghhom il-partijiet jaghtu kwadru differenti tac-cirkostanzi li wasslu ghat-tifrik tal-hajja matrimonjali bejniethom. L-attur jipprogetta lilu nnifsu bhala t-tip ta’ ragel li jkollu relazzjonijiet ma diversi nisa, u li dan il-komportament kien jezisti qabel iz-zwieg kif ukoll wara, u li il-konvenuta kienet taf b’ din il “womanizing reputation” tieghu. Huwa jghid li “I made it clear to D before we got married that my lifestyle and parallel relationships with other women would not stop.” u skond hu, nonostante din id-dikjarazzjoni da parti tieghu l-konvenuta accettat li tizzewwgu. Huwa jafferma li anke wara z-zwieg kellu “long standing relationships with other women” u li “after we got married a sexual relationship did not feature any more in D’ s mind to a degree that made me spend even more time with other women.” u li r-relazzjonijiet intimi bejniethom spiccaw fis-sena 1997. Izda cio nonostante l-kopja kellhom tifel iehor li l-attur iddeskriva l-koncezzjoni tieghu bhala “accident.” U li dan kien rizultat ta’ “exceptional encounter.” L-attur isostni li l-konvenuta ma kienitx interessata li tghix il-hajja ta’ familja izda li “ultimately her focus and objective was more to take care of her own financial means and of her own visibility and business glories.” L-attur jghid li huwa qatt ma ried jizzewweg izda kellu jaccetta li jizzewweg lill-konvenuta minhabba li l-ewwel tarbija li twieldet qabel iz-zwieg kienet registrata fuq kunjom il-konvenuta, u li biz-zwieg id-drittijiet legali tieghu fuq ibnu kienu jissahhu.

Il-konvenuta minn naha taghha taghti versjoni ferm aktar verosimili tas-sitwazzjoni tal-konjugi, kemm fil-mument tal-kontrattazzjoni taz-zwieg kif ukoll wara. Hija tikkonferma li il-partijiet kienu bdew johorgu flimkien fis-sena 1993 u fl-ahhar tas-sena 1994 kienu ddecidew li jizzewwgu u jibnu family. Di fatti huma kienu bdew jghixu flimkien qabel iz-zwieg u f' Jannar tas-sena 1995 il-konvenuta kienet harget tqila mill-attur bir-rizultat li kellha tieqaf tahdem. Hi tghid li, stante li t-tarbija twieldet qabel iz-zwieg, il-konvenuta ma kellhiex ghagla partikolari sabiex tizzewweg u riedet taccerta li "this marriage was entered in good faith and in a happy and meaningful manner." Di fatti dawn izzewwgu f' Ottubru tas-sena 1995 kemm bir-rit civili kif ukoll bir-rit religjuz.

Il-konvenuta tinnega kategorikament li kien hemm xi ftehim fejn hi accettat li fiz-zwieg taghhom jigi eskluz l-obbligu tal-fedelta' da parti ta' xi wiehed mill-partijiet. Di fatti, meta wara z-zwieg f' Settembru tas-sena 1998 hi kienet indunat li l-attur kellu relazzjoni extra matrimonjali, "this caused a major disruption between the parties" u kien wara "a 3 month period of severe discussions" u wara li l-attur kien ipprometta li jkun fidil lejha fiz-zwieg li hi kienet accettat li tibqa' tghix mieghu. Sussegwentement f' Mejju tas-sena 1999 il-konvenuta regghet harget tqila bit-tieni tarbija u skond hi, minn Ottubru ta' l-istess sena l-attur rega' dahal f' relazzjonijet extra maritali ohra, bir-rizultat li l-partijiet iddecidew li jisseparaw f' Ottubru tas-sena 2001.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi l-attur qed jibbaza l-azzjoni tieghu fuq zewg kawzalijiet bazati fuq id-dispost tal-Artikolu 19[1] tal-Kap.255, u precisament il-*capita nullitatis* kontemplati fil-paragrafi [d] u [f].

F' dan l-istadju hija opportuna l-osservazzjoni li *onus probandi ei qui dicit non ei qui negat*, u konformament ma' dan il-principju kardinali f' materja ta' prova, l-oneru tal-prova jirrisjedi fuq il-parti li tallega. *Multo magis* f' kazijiet bhal dawn in disamina fejn tezisti fil-ligi presunzjoni legali

dwar il-validita' tal-kuntratt taz-zwieg, sakemm ma jigix muri l-kuntrarju bi provi sodisfacenti li jezistu, wiehed jew aktar, mir-ragunijiet espressament kontemplati fil-ligi *[App.Joseph Zammit vs Bernardette Zammit deciza 27.01.2006]*. Fil-kaz in disamina l-attur li qed jitlob l-annullament, sabiex jirnexxi fl-azzjoni tieghu, ghandu l-obbligu li jipprova sodisfacentement l-esistenza tal-fatti li fuqhom huma bazati l-*capita nullitatis* fuq indikati, jew wiehed minnhom.

Illi rigward l-ewwel kawzali, l-attur isostni li l-kunsens "tal-partijiet" kien ivvizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tieghu.

In propositu gie osservat fil-kawza *"App.C. Joseph Spiteri vs George Spiteri [*Vol.LXXXV.II.81]* illi: "Jinsab assodat fil-gurisprudenza li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kemm-il darba jirrizulta li, fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens, parti jew ohra, tkun priva b' mod sostanzjali, ossia "gravi", minn dik il-fakolta' kritiko–estimattiva jew kritiko-valutattiva dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg; jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Ghalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju mhux semplicement nuqqas ta' hsieb, jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizzjonijiet zbaljati [infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettamet kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju – *PA [21.11.1995] Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri*] "Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkun irrflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga ma jammontax necessarjament ghal difett [serju] ta' diskrezzjoni ta' gudizzju *[PA Selina Maria Vella Haber vs Joseph Gatt – 15.4.1996]*

Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19[1][d] irid ikun hemm l-inkapacita' psikika [mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku] jew kostituzzjonali

li wiehed jagharaf u jirrifletti u li jiddecidi liberament fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali"

Konformament mal-premess sabiex l-azzjoni attrici tirnexxi fuq din il-kawzali, jehtieg li jigi provat sodifacentement li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens , il-partijiet jew wiehed minnhom, kien affett minn difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja matrimonjali u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali li din timporta. "In altri termini e' necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro." *[Bersini -citat fil-kawza PA Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri deciza 4.11.1994]* L-obbligazzjonijiet essenzjali fil-hajja matrimonjali huma bazati fuq il-kuncett ta' unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta ghal komunjoni ta' hajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied. Din il-kapacita' li jassuma dawn l-obbligi ghandha tezisti fiz-zewg partijiet. *[PA Charles Atkins vs Matilde Atkins deciza 2.10.2003].*

Il-premess, applikat ghall-fatti tal-kaz in disamina, iwassal ghall-konkluzjoni li din il-kawzali ma tinsabx sostnuta mill-provi. Ma jirrizultax provat li qabel iz-zwieg u senjatament, fil-mument tal-ghoti tal-kunsens l-attur jew il-konvenuta kienu inkapacitati minn difett serju ta' diskrezzjoni fit-termini tal-artikolu precitat. Mill-provi rrizulta li qabel ma zzewgu dawn kienu ilhom jiffrekwenta lil xulxin circa tlett snin, u qabel ma zzewwgu diga' kienet twieldet tarbija minn din ir-relazzjoni. Ma rrizultax li il-partijiet dahhlu ghaz-zwieg impreparati minghajr dik il-maturita' u l-gudizzju ghaqli dwar l-importanza tad-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi huwa minnu li matul iz-zwieg zviluppaw problem nsormontabbli kaggjonati mill-vjolazzjoni ta' l-obbligu tal-fedelta' da parti ta' l-attur, izda dan ma jwassalx necessarjament ghall-konkluzjoni li l-kunsens matrimonjali fil-mument tal-kontrattazzjoni taz-zwieg kien vizzjat minhabba difett serju ta' diskrezzjoni ta gudizzju jew eskluzjoni posittiva rigward dan l-obbligu da parti ta' l-attur. F' dan ir-rigward hija opportuna l-osservazzjoni

maghmula minn din il-Qorti fil-kawza *PA Marita Schembri vs Emanuel Schembri deciza 9.04.2003* fis-sens li ghandha issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizutaw [jizviluppaw] waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax xi wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu, kien gja <u>mentalment dispost</u> [b'att posittiv tal-volonta' tieghu] li ma jottemperax ruhu ma xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghal separazzjoni , u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament.

Illi l-kontenut tal-paragrafu precedenti huwa applikabbli wkoll ghat-tieni kawzali ta' l-attur bazata fuq il-kontenut tal-para.[f] tal-Art.19[1] li jikkontempla l-kaz ta' vizzju tal-kunsens minhabba l-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga. F' dan ir-rigward l-attur qed jimputa s-simulazzjoni fil-konfront taz-zewg partijiet.

Kif osservat din il-Qorti fil-kawza *PA Brigitte Veneziano Broccia vs Avk.Dr.Joseph Sammut noe deciza 9.12.2002*, is-simulazzjoni tiehu l-forma ta' dak li fid-duttrina civili hu deskritt bhala *colorem habens substantiam vero nullam* li b' konsegwenza jirrendi l-kuntratt bhala interament fittizju. Jkun hemm simulazzjoni f' kuntratt taz-zwieg meta fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew it-tnejn, <u>esternament turi</u> li qed taghti l-kunsens matrimonjali, izda internament u b' <u>att pozittiv tal-volonta'</u> taghha tkun qed tichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg [simulazzjoni totali] jew tkun qed teskludi xi element jew proprjeta' essenzjali ghaz-zwieg [simulazzjoni parzjali] *[PA Muscat vs Borg Grech – 14.08.1995; Alfred Tonna vs Maria Tonna – 31.01.1996]*

In subjecta materja [qerq] l-principju jibqa' dak sancit fl-Art.981[2] tal-Kap.16, jgifieri li l-ghemil doluz ma jistax ikun prezunt, imma ghandu jigi ppruvat.

Ghalhekk sabiex l-attur jirnexxi f' din il-kawzali, jiehtieg li jigi provat sodisfacentement li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens, iz-zewg kontendenti, jew parti minnhom, internament kienet qed teskludi b' att posittiv tal-volonta'

taghha jew iz-zwieg innifsu, jew xi wiehed mill-elementi essenzjali taz-zwieg li huma il-*bonus fidei, il-bonus prolis u l-bonus vitae*, ossia l-unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta ghal komunjoni ta' hajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied, u l-ben essere reciproku.

Il-Qorti tosserva li din il-kawzali ma tinsabx sostnuta mill-provi. Anzi l-provi juru li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali kemm l-attur kif ukoll il-konvenuta riedu li jinghaqdu fiz-zwieg bil-konsapevolezza piena tad-dmirijiet u drittijiet li l-hajja matrimonjali tesigi. Tant li dawn iz-zewgu kemm bir-rit civil kif ukoll bir-rit religjuz, saru diversi kuntratti pre nuzzjali relattivament ghall-aspett dwar proprjeta', xtraw dar matrimonjali, komplew jghixu flimkien u kellhom tarbija ohra wara z-zwieg. Dan il-kwadru li jirrizulta pacifiku mill-provi jimmilita' serjament kontra t-tesi ta' l-attur li dana zzewweg "attaparsi" jew esternament biss, u unikament biex jissalvagwardja d-drittijiet tieghu fuq l-ewwel tifel bl-eskluzjoni ta' dmirijiet matrimonjali. Ma jirrizultax sodisfacentment provat li fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens tieghu l-attur eskluda b' att posittiv tal-volonta' tieghu xi wiehed mid-dmirijiet essenzjali ghall-validita' tal-kuntratt taz-zwieg.

In fine hija opportuna l-osservazzjoni li mill-provi akkwiziti l-Qorti thoss li l-versjoni tal-konvenuta hija aktar verosimili u realistika meta ezaminata fl-isfond ta' dawk il-fatti li mhux kontestati; u li t-tifrik taz-zwieg in disamina huwa dovut ghall-komportament sleali da parti ta' l-attur fil-konfront tal-mara tieghu, li minnflok qed jinqeda bl-agir abusiv tieghu sabiex jittanta jannulla zwieg li ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi mhuwiex null stante li kien validu fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali.

In konkluzjoni hija opportuna l-osservazzjoni li "Iz-zwieg huwa wiehed mill-kuntratti l-aktar essenzjali ghas-socjeta' u bla dubju ta' xejn huwa ta' ordni pubbliku li l-Qorti trid tersaq lejh bl-akbar rispett, ukoll jekk hija sejra thares lejh mill-punto di vista civili biss." Dan bl-iskop li ma jigix annullat zwieg fuq ix-xewqa tal-parti jew partijiet, izda kif hekk inhu xieraq fuq is-serjeta' u l-bazi tar-rekwiziti legali.

Ghalhekk jekk l-ghazla singolari jew kongunta tal-partijiet kienet zbaljata, dan m' ghandux iwassal sal punt li z-zwieg jisthoqqlu li jkun annullat. Mod iehor dan il-kuntratt hekk serju, ghax maghmul skond il-ligi u li jikkostitwixxi l-ligi ta' bejniethom [kif hekk jesprimi l-Art.992] jigi stultifikat u rez insinifikanti. Kapaci wkoll jservi ta' pretest ghal kull min iz-zwieg tieghu ma jirnexxiex biex jannulla kuntratt li jisthoqlu invece jibqa' fis-sehh. [*App.C Carmel Farrugia vs Pauline Farrugia – 28.07.1987*, citata b' approvazzjoni *PA[PS] Christine Ellul vs Brian Ellul – 21.10.2002 u PA[PS] Chritine Ellul vs Brian Ellul – 21.10.2002*]

Dan premess u kkunsidrat, il-Qorti hija tal-fehma li t-talba attrici mhux gustifikata la fil-fatt u fid-dritt, u ghalhekk ma timmeritax li tigi milqugha.

Decide
Ghal dawn il-motivi tiddecidi billi tichad it-talba attrici, bl-ispejjez.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------